

HET magazine

JAARGANG 7 2011 – NUMMER 1

3 | IN DE KANTLIJN: TRAINING CP TALENTTEAM

5 | GEWOON IN DE WIJK
NAAR SCHOOL

15 | SUCCESVOL OVERSTAPPEN VAN VO
NAAR HBO EN UNIVERSITEIT

11 | DE DENKSTOEL ALS MAATJE

17 | SAMENWERKEN EN
SAMENWONEN

INHOUD

- 3 In de kantlijn
- 5 Gewoon in de wijk naar school
- 7 De spiegel als leidraad
- 9 SO-VSO Mikado vindt partners
- 11 De Denkstoel als maatje
- 12 ZOOM-IN, integratief, snel en korte lijntjes
- 14 Een mooie nieuwe stap
- 15 NSGK ondersteunt initiatief 'Succesvol overstappen van VO naar HBO en Universiteit'
- 17 Samenwerken en samenwonen
- 18 Dankzij het rugzakje
- 19 Ouders geven de scholen van OZG gemiddeld een 8!

COLUMN

Is passend echt passend?

In een tijd dat we druk zijn met de ontwikkeling van 'Passend onderwijs' zijn er al veel opvattingen over datzelfde passende onderwijs gepasseerd. Het hangt er dan maar van af wie het zegt en wie welke belangen heeft. Als het werkelijk mag gaan over de passendheid van het onderwijs voor kinderen/jongeren, dan zouden eigenlijk alle andere belangen even moeten wijken. Dan zou alles rond het kind c.q. de jongere op elkaar afgestemd moeten worden en dan zou alles en iedereen rond het kind c.q. de jongere, moeten 'gaan' voor dat kind. Dan zou iedere partner in dat proces moeten roepen: "Ik kan het niet alleen!". Zo'n ontwapenende en gemeende oproep zou vervolgens moeten kunnen leiden tot een evenwichtige bijdrage van al die partners. Evenwichtig en open: alle kaarten op tafel, alle onderdelen waar je goed in bent, alle bedoelingen en ook alle gelden.

Als dat zou gebeuren, dan zou een werkelijk evenwichtige bijdrage van alle partners in tijden van teruggang ook opleveren, dat we werkelijk samen aan het werk gaan. Eenzijdig het volle pond van de bezuinigingen van 300 miljoen nu nog bestaande euro's laten neerdalen op het speciaal onderwijs, zou dan ondenkbaar zijn. De andere partners zouden dat gewoonweg niet laten gebeuren...! Ach, "Wakker worden!", zou mijn druk bladblazende

buurman me toeroepen. De werkelijkheid zit nou eenmaal anders in elkaar: "De bladbak is nog lang niet vol!"

Jammer, we zullen er dus op een andere manier achter moeten komen. Straks ligt er weer sneeuw – vast een dikke witte deken – over alles wat nu gekleurd is. Goedmoedig en zacht lijkt de wereld dan even weer. Alles is toegedekt en even lijkt de boel weer in evenwicht, in rust. Gelijkmaticheid lijkt troef. Maar oh wee, als die sneeuw weer smelt en heel langzamerhand de gekleurde werkelijkheid weer zichtbaar wordt: troep, hondenpoep, rottende takken, oud afval en ga zo maar door. Het kost dan weer tijden, om de boel weer een beetje te beredden. Elk jaar weten we dat, elk jaar is het weer zo. We zijn een hardleers volkje: van spelende kinderen tot aan ministers toe. Nu halsstarrig doorgaan op het onevenwichtige bezuinigingspad, straks de rotzooi weer opruimen... En in de tussentijd? Spelende kinderen in de sneeuw, hopen dat het nooit weer zal dooien... Sneeuwruimers, let op uw saeck!

Albert Boelen

We doen het niet alleen

Onderwijs organiseren voor kinderen en jongeren met een beperking; we doen het niet alleen. Door intensieve samenwerking met onze bestaande partners en door op zoek te gaan naar nieuwe partners, door afspraken met elkaar te maken over ieders rol en bijdrage krijgt het speciale onderwijs zijn mooie kleur. In dit nummer vindt u voorbeelden van manieren waarop de sectoren samenwerken. Met de partnerzorginstellingen, met overheden, met subsidieverstrekkers, met de wetenschap of met het reguliere onderwijs. Dit alles om nog beter en efficiënter inhoud te kunnen geven aan Passend onderwijs. Onze bestuurder zegt het in het hier geplaatste interview ook: we gaan van de ketenbenadering naar 'community sup-

port', naar ondersteuning vanuit de samenleving. Deze ontwikkeling biedt kansen voor nieuwe uitdagingen. Mogelijkheden voor afwijken van het geharkte paadje. Kortom: in onze optiek kan het alleen maar beter worden. Als op 1 januari 2012 de raden van toezicht van OZG en MeTander in elkaar opgaan is dat de opmaat naar een samenwerkingsverband waarin het speciale onderwijs een grote regio bedient en waar het kijken in elkaars keukens, gebruik maken van elkaars expertise en gezamenlijk ontwikkelen van nieuwe concepten tot de gewoonste zaak van de wereld behoren. En dit alles opdat onze leerlingen het beter gaan krijgen en vooral ook omdat we het niet alleen kunnen!

Verslag training CP talentteam

Op maandag 26 september 2011 ben ik als toeschouwer, samen met Tom Langen, naar een training van het CP Talentteam KNVB-Werkenrode geweest. Het talentteam traint vier keer per week op het kunstgrasveld van Germania in Groesbeek. Er is sprake van een unieke samenwerking tussen de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond, Werkenrode School en Werkenrode Jongeren. Dit schooljaar is het Talentteam gestart. Het doel van dit team is om voetballers met CP (cerebrale parese) en voldoende voetbaltalent maximale mogelijkheden te bieden zich

te ontplooiën en goud te behalen op de Paralympische Spelen van Rio de Janeiro in 2014. Er wordt serieus en hard getraind. De nadruk ligt op samenspel en positieve coaching. Er heerst een goede sfeer binnen het CP Talentteam KNVB-Werkenrode. De enthousiaste en deskundige coaches René Jurrius en Robin Janssen zijn aangesteld door de KNVB. Werkenrode School biedt onderwijs aan veel van de talenten van het CP Talentteam KNVB-Werkenrode. Ook jongeren van andere scholen en enkele spelers van het Nederlands CP-team sluiten bij de training aan. Negentien spelers wonen gezamenlijk in paviljoen de Waag op het

terrein van Werkenrode. Er is sprake van een sportieve, stimulerende omgeving. Het was mooi om te zien dat mensen ondanks hun handicap toch kunnen sporten in een professionele sfeer.

Ik vond het zeer leuk en leerzaam een training bij te mogen wonen.

Levi van Dijk, voorzitter Leerlingenraad Werkenrode School

Knoop in je zakdoek, Voices of OZG

Al eerder berichtten we over de carrièreontwikkeling van Bibi en Robert. Met een workshop gegeven door Anita Meijer neemt hun loopbaan een nieuwe wending en gaan ze op weg naar nationale roem. Kijk op deze link en zie hoe een hele aflevering van 'Knoop in je zak-

doek' gewijd is aan hun professionele ontwikkeling. Erg leuk om te zien. Bovendien is een aantal van de opnames op VSO Mikado gemaakt.

<http://programma.ntr.nl/10088/knoop-in-je-zakdoek>

Stop de stapeling

Op maandag 19 september hebben Guido en ik, leerlingen van Werkenrode School geprotesteerd tegen de kabinetsplannen. Onder de noemer 'Stop de stapeling' protesteerden duizenden chronisch zieken en gehandicapten tegen de opeenstapeling van de bezuinigingen. Den Haag was waar het allemaal gebeurde. Op het Malieveld stonden allemaal kraampjes van vakbonden en belangenorganisaties. De CG-raad was initiatiefnemer. Er waren twee programma's. Er waren verschillende activiteiten gedurende de dag en er was een programma 'Stop de Stapeling', gevolgd door een 'Nationaal Beraad'.

Het programma vond vooral plaats in een grote tent. Daar werden belangenbehartigers gehoord en werd een inventarisatie van de stapeling gemaakt. We kunnen concluderen dat er belangenbehartigers zijn die onze belangen goed behartigen: Marjan ter Avest, directeur Landelijk platform GGz, Wim Drooger, directeur Landelijk platform VG en Angeliqve van

Dam, directeur a.i. CG-raad. Bij het Nationaal Beraad sloten zich ook cultuurorganisaties en het Metropole Orkest aan. Er was een alternatieve troonrede door 'de Koningin'. Ook politici van de oppositiepartijen waren erbij, evenals Jan Troost, initiatiefnemer van de Actiegroep Terug naar de Bossen. Met Jan heb ik na afloop nog een goed gesprek gehad. Ik heb naderhand Emile Roemer van de SP gesproken. Ik heb Emile mijn visitekaartje overhandigd. Ook Albert Boelen, onze bestuurder, was er namens OZG bij.

Wij zijn ook nog geïnterviewd door studenten van de opleiding Journalistiek die we in de trein hadden ontmoet. We mogen terugkijken op een geslaagde actiedag maar kunnen eveneens concluderen dat we er nog lang niet zijn. Het Motto 'Stop de stapeling' is nog lang geen feit. Mochten er nog vragen zijn dan kunt u contact met mij opnemen.

Levi van Dijk, voorzitter Leerlingenraad Werkenrode School

In januari gaan twee onderwijsorganisaties MeTander en OZG bestuurlijk samen. Voorlopig in een holding, maar met het vizier gericht op een volwaardige fusie. Met de 535 leerlingen van MeTander en 650 van OZG bundelen we in de regio Gennep, Lent, Druten de cluster 3 expertise.

Een gesprek met beide bestuurders, Lucas Korenromp van MeTander en Albert Boelen van OZG, geeft inzicht in de te verwachten voordelen van deze ontwikkelingen.

PARTNERS IN ONDERWIJS

Gewoon in de wijk naar school

Kijkend naar de maatschappelijke trend zien we dat de voorkeur voor de ketenbenadering* verandert in een soort van 'community support': het organiseren van netwerken rondom kinderen/jongeren staat daarbij centraal en de benodigde ondersteuning moet daar zo flexibel mogelijk op inspelen. Voorwaarde is dat partners goed samenwerken en sterke spelers zijn. Albert: "Zo moeten MeTander en OZG zich verder positioneren en ontwikkelen en daarvoor heb je elkaar hard nodig; we kunnen het nu eenmaal niet alleen!" Lucas vult aan: "En er wordt ook steeds vaker om maatwerk gevraagd. Hieraan hangt men inhoudelijke kwaliteitseisen en die kun je alleen bieden door elkaar aan te vullen, en niet door ieder voor zich te werken."

Versterken

Die aanvulling zit bijvoorbeeld in de expertise voor vroegtijdige onderkenning zoals die in de St. Maartenschool aanwezig is, maar die ook elders in de regio ingezet kan worden. Albert: "Ik denk vooral aan de VSO-ontwikkeling aan de bovenkant en ontwikkelingen aan de onderkant van het ZML. Daarin hebben beide organisaties sterke

expertise. Door samengaan versterk je dat en ontwikkel je verder en de kunst is dan om het zo flexibel mogelijk te kunnen bieden. Richting regulier onderwijs willen we onszelf neerzetten als: wij zorgen voor speciale groepen kinderen en leveren die zorg op een zodanig wijze dat het onderwijs (maar ook: gemeente, jeugdzorg) niet om ons heen kan. Wij kennen de doelgroep als geen ander." "Maar", benadrukken beiden, "als partners het zelf kunnen, moeten ze dat vooral ook zelf doen; expertise is vrij, maar nu eenmaal niet overal even sterk... Wij willen ons daarin vanuit onze eigen specifieke deskundigheid melden. Want onze gezamenlijke opdracht is: zorg ervoor dat kinderen het goed hebben, dat ze zich welbevinden; waar ze dan ook zitten."

Wat merken leerlingen nu van dit samengaan?

Direct zal dit niet zo heel veel zijn, indirect wel en al op redelijk korte termijn: de kennis en expertise van de nieuwe partner moet op een gegeven moment doorwerken in de sectoren, waardoor het kwaliteitsniveau hoger zal worden. Denk daarbij aan de passendheid, aan opbrengst-

* Bij de ketenbenadering werken instellingen samen met andere partnerorganisaties op basis van een samenwerkingscontract of werkprotocol. Iedere partner heeft een eigen bijdrage en verantwoordelijkheid in het geheel, op basis van de eigen specifieke expertise. Samen vormen zij als het ware een keten van verschillende schakels die elkaar nodig hebben om met elkaar tot bevredigende resultaten te kunnen komen.

gerichtheid. Zo zal de uitstroom naar de arbeidsmarkt die nu op schoolniveau geregeld is bijeen gebracht worden. Dit leidt ertoe dat deze processen nog beter gaan verlopen. Nieuwe vormen, nieuwe contacten met het bedrijfsleven, moeten leiden tot meer arbeidsplekken voor onze jongeren. Wel lastig is het dat de stelselwijziging samen hangt met een flinke bezuinigingsoperatie. “Maar”, zo vinden beide bestuurders, “we blijven het bestrijden, maar willen ook vooruit kijken – het kan ook kansen bieden. De uitdaging is om hier creatief mee om te gaan en het hoofd niet in de schoot te leggen.” En dat moet ook lukken is hun beider overtuiging. Zo zal de mobiliteit tussen de (V)SO-scholen groter worden. Dit geldt voor zowel de leerlingen als de medewerkers. Het adagium dat in heel het onderwijs daarbij zal moeten landen is: “We kunnen het niet alleen, we hebben elkaar nodig!”

In de buurt naar school

Lucas geeft het voorbeeld van Wamel. “We hebben het hier over een kleine gemeenschap waar twee groepen van De Kom onderwijs krijgen in het regulier onderwijs en waar dat inmiddels tot de gewoonste zaak van de wereld is gaan behoren.” Lucas’ droom: “Van de leerlingen op onze scholen zou minstens de helft zo ook een plek in een reguliere school moeten krijgen. Een school waar alle kinderen uit de buurt elkaar kennen en samen naar school gaan, en waar dat samendoen de gewoonste zaak van de wereld is.” Albert: “We zijn niet alleen bezig met ‘droge structuren’ maar willen ook de mogelijkheden benutten om ‘leuke dingen’ te doen, nieuwe, uitdagende en inspirerende dingen voor scholen en leerlingen. De nieuwe samenwerking moet zo ook leiden tot nieuwe dynamiek. Als mensen

te maken krijgen met onze holding, moet men bij wijze van spreken meteen rechttop gaan zitten.”

Het juiste moment

Dan natuurlijk de bezuinigingen: “Werpen deze geen grote schaduw over de hele operatie?”

“Nou, dat hoeft niet. Bezuinigen doen we namelijk vooral ook door de efficiency te vergroten: gezamenlijk inkopen, stafdiensten anders organiseren etc. Je hebt iets met elkaar en maakt gebruik van elkaar.”

De bestuurders erkennen een cultuurverschil tussen beide organisaties, maar Albert prijst in MeTander het kwalitatief goede onderwijs en de efficiency. Lucas geeft aan dat OZG een logische partner is voor MeTander: “We zijn al REC-partners, we kennen en respecteren elkaar. Natuurlijk keken we al eerder bij elkaar in de keuken, maar pas nu lijkt de tijd er echt rijp voor. We kunnen leren van elkaar, beiden kunnen we veel doen met weinig middelen. Het primaat ligt bij de kinderen, de leerkracht en de onderwijsassistent.” “Maar”, zegt Albert, “bij dit alles moeten we niet vergeten dat het organiseren van goed

onderwijs daar heel erg bij hoort. Dit betekent dat goed management erg belangrijk is. Ook hier moeten we ons ontwikkelend opstellen: verbreding van deskundigheid en ons steeds blijven afvragen: wie doet de goeie dingen goed?” De beide bestuurders kijken elkaar nog eens veelbetekenend aan – ze lijken al aardig op elkaar ingespeeld te raken – het roer recht en op naar de toekomst die in hun ogen vooral voor de leerlingen het beste zal brengen.

Ana Smorenborg is een enthousiaste en jonge promovenda. Ze is afgestudeerd als bewegingswetenschapper en gaat volgend najaar promoveren aan de Manchester Metropolitan University (Groot Brittannië) en aan de VU in Amsterdam. Ze doet onderzoek naar het effect van de spiegelboxillusie op de proprioceptie bij mensen met een spastische hemiplegie (halfzijdige verlamming). Zo die staat, een hele mond vol!

De spiegelboxillusie wordt gecreëerd door een spiegel tussen de twee armen te plaatsen. Wanneer je nu in de spiegel kijkt, wordt de illusie gewekt dat de reflectie van de ene arm in de spiegel, de echte andere (aangedane) arm is. Voor mensen met een eenzijdige aandoening lijkt het dus alsof ze weer twee goed functionerende armen hebben.

De spiegelboxillusie is een inmiddels beproefde vorm van therapie die succes heeft bewezen bij de revalidatie van met name oud militairen in de VS. Veel van hen kwamen

thuis met een amputatie en fantoompijn (pijn in het ledemaat dat er niet meer is). De fantoompijn bleek te reduceren door de hersenen te laten 'geloven' (door middel van de visuele informatie via de spiegel) dat het verdwenen ledemaat de stimulatie aan prikkels vanuit de hersenen beantwoordt, waardoor de overstimulatie (pijn) minder wordt. Ook bij mensen die na een beroerte halfzijdig verlamd waren, blijkt de therapie vaak aan te slaan.

Proprioceptie is een wat lastige term die staat voor: het gevoel dat je hebt voor de stand en positie van je lichaam

De spiegel als leidraad

en de delen daarvan. Zo kun je bijvoorbeeld met je ogen dicht je neus aantikken en weet je dat je je voet naar rechts gedraaid hebt, zonder te kijken.

Ana wilde in overleg met haar promotor (de professor die het onderzoek begeleidt) onderzoeken of mensen met een spastische hemiplegie door middel van de spiegelboxillusie in staat zouden zijn om, zonder alsmaar te kijken naar wat de aangedane helft doet, bewegingen soepeler en meer geautomatiseerd uit te voeren. Het grote verschil met de eerder genoemde groepen is, dat deze doelgroep vanaf de geboorte is aangedaan. Hierdoor is in de hersenen geen enkel oud bewegingsgeheugenspoor aanwezig. Het verschil met deze therapie en bijvoorbeeld de Piratengroep, waarover we enkele jaren geleden in dit Magazine berichtten, is dat dit een vorm is van onbewuste beïnvloeding. De piraten groep (forced use) maakt gebruik van bewuste interventie.

De veronderstelling is dat deze therapie effectief is, maar dat weet je niet als je dit niet gecontroleerd gaat bestuderen. Leerlingen met een spastische hemiplegie van Werkenrode School werden via een brief uitgenodigd aan het onderzoek deel te nemen. Het onderzoek en de training hebben plaats door gebruik te maken van een spiegelopstelling: een futuristische opstelling met allerlei meetapparatuur, verbonden aan een tafel met twee schuifhandels, gescheiden door een spiegel.

In november, week 1 van het onderzoek, doet Ana de voormeting met oorspronkelijk zeventien leerlingen, van wie er door omstandigheden nu nog veertien over zijn. “Een kleine groep”, beaamt Ana, “maar voldoende om het onderzoek wetenschappelijk van waarde te laten zijn.” In week 2 volgt de training: na een serie herhalingen van de voormeting wordt geoefend: Charles krijgt de opdracht met beide armen, al kijkend in de spiegel, waarin alleen de niet aangedane hand zichtbaar is, de handels tot dezelfde afstand

(tot bij het poppetje) te bewegen. Ana geeft commentaar en laat zien en voelen hoever de aangedane hand van het doel was verwijderd. Gedurende de training verbeteren de resultaten. Bij de nameting worden de effecten gemeten. Dit alles wordt opgenomen met een immense camera, die Ana bedient via de computer. De resultaten worden opgeslagen en vergeleken met alle eerdere metingen. De sessie duurt alles bijeen een uur. Ana geeft dan ook aan dat energieproblemen samen met verminderde concentratie een probleem vormen bij de meeste proefpersonen. Charles beaamt dit: zijn aangedane hand wordt moe, hij krijgt last van zijn nek en zijn rug. Bij het nagesprek vertelt hij ook dat hij best moe is. “Het is irritant omdat ik met mijn linkerhand steeds ongeveer een centimeter van het doel af zat.” Ana reageert: “Maar joh, het was hartstikke goed, de meeste mensen zitten, ook zonder een aangedane hand, nog verder van het doel!” (Als ik het zelf stiekem probeer, schrik ik van mijn eerste resultaat: misschien wel vijf centimeter verschil, balen!).

Na de training van deze week volgt volgende week nog een tweede nameting. Dan zouden voorzichtige conclusies getrokken kunnen worden. “Maar”, zegt Ana, “het is lastig. We zien dat sommige mensen wel trainbaar lijken, anderen niet. Het heeft niets met sexe, leeftijd of intelligentie te maken. Misschien met de locatie van de beschadiging in de hersenen? Verder weten we niet of, als er een verbetering plaats heeft, dit aan de spiegel ligt of aan de training. Allemaal zaken die nog verder onderzocht zouden kunnen worden. Maar dat mag een volgende promovendus doen. Dit onderzoek is er een uit een reeks die ik nodig heb om te promoveren. Ik heb dan voldoende gegevens om verder te gaan schrijven en te publiceren.”

We wensen deze spontane jongedame veel succes toe met het promoveren volgend najaar op maar liefst twee plekken: in Manchester en in Amsterdam. Iets in me zegt dat we nog zeker van haar zullen horen!

SO-VSO Mikado vindt partners

Drie voorbeelden uit de praktijk waarin duidelijk wordt dat SO-VSO Mikado enthousiast buiten de deur kijkt en samenwerking zoekt met partners. Dit alles met het doel: onderwijs beter organiseren en inrichten voor alle doelgroepen.

De Variant

Op SO-VSO Mikado krijgen leerlingen met moeilijk verstaanbaar gedrag door bundeling van budgetten onderwijs. Dit gebeurt in de Variant, een beschermde omgeving binnen SO-VSO Mikado. Het betreft een groep leerlingen van 4 tot 12 jaar: de Variant SO en een groep leerlingen van 12 tot 20 jaar, de Variant VSO.

Een stukje geschiedenis

Al een jaar of zeven, acht geleden had een groep kinderen die door hun complexe gedrag moeilijk plaatsbaar waren in de reguliere (V)SO-setting, ontheffing van de leerplicht. Kleur, de organisatie die zich bezighoudt met speciale kindercare, bood deze kinderen dagopvang op een locatie vlakbij Mikado. De medewerkers van Kleur

zaten soms met de handen in het haar: deze kinderen zouden eigenlijk onderwijs moeten krijgen, maar de middelen en expertise ontbraken bij de zorgmedewerkers. Zo ontstond er een natuurlijke weg naar SO Mikado: hebben jullie suggesties, tips of materialen voor deze kinderen? Incidenteel volgden de kinderen een stukje (praktijk-) onderwijs op SO-VSO Mikado. Een probleem bleef echter dat deze leerlingen steeds letterlijk ‘een grens’ over moes-

Gebruik je talent!

SO-VSO Mikado en Werkenrode School zetten een deel van de ontvangen ESF subsidie in om een verkenning te laten uitvoeren naar mogelijke werkgevers in de regio. Leerlingen van OZG hebben talenten. We helpen hen deze te ontplooiën, maar het blijkt nog lastig om je talent te gebruiken om werk te vinden wat je leuk vindt, wat je goed kunt en waar de werkgever blij van wordt. De veronderstelling is dat onbekend onbemind maakt. OZG vroeg Lex Hendriks (Radboud Universiteit Nijmegen) en een van zijn studenten een verkennend onderzoek uit te voeren. Uit de eerste tranche zijn zes positieve reacties gekomen. De contactpersonen van deze bedrijven kunnen op korte termijn een bezoek van de onderzoekster tegemoet zien. Ook via de eigen netwerken van de school is geprobeerd bedrijven warm te laten lopen voor een werkplek voor onze leerlingen. Dit alles natuurlijk met het oog op de toekomst. Straks zullen de mogelijkheden van de Wajong geringer zijn, en de wet ‘werken naar vermogen’ legt ook verplichtingen op aan toekomstige werknemers. Uiteraard is er ook een relatie met deze ontwikkelingen en de ontwikkeling van uitstroomprofielen (zie het vorige Magazine). Dit onderzoek is nog in volle gang en van het vervolg zullen we de lezer zeker op de hoogte houden.

ten om de school binnen te komen, en het nemen van barrières was juist zo moeilijk voor deze groep.

Duurzame samenwerking

Deze incidentele samenwerking mondde uit in een meer duurzame situatie toen het VSO een nieuwe school kreeg: de verbouwing van het Hezelandcollege tot VSO-school bood kansen om juist deze groep leerlingen een vaste plek binnen de school te geven. Marja Pasman vertelt: “Eigenlijk situeerden we de overige groepen min of meer om De Variant heen, en achteraf is dat een prima zet gebleken. De integratie, die aanvankelijk best pittig was, verliep daardoor vrij natuurlijk.” Maar eerst deed zich nog een ander probleem voor: de school met de Variant was klaar toen de potentiële klanten, de leerlingen, van Gennep verhuisden naar andere locaties. Maar al heel snel was die aanwas via andere (zorg-) organisaties er toch en kon de groep starten.

Veiligheid bieden als voorwaarde

Alle leerlingen bleken in voorwaardenscheppende zin vooral behoefte te hebben aan kaders die hen veiligheid bieden. Het gevolg hiervan was dat in de beginfase de begeleiding een beheersmatig karakter had. Maar,

en Marja neemt de statistieken erbij en laat het zien, de aanvankelijke (soms heftige) agressieve reacties namen flink af. Leerlingen zijn steeds meer in staat om zelf aan te geven dat ze gespannen worden en de begeleiding is steeds beter in staat om door het leerstofaanbod, door goed observeren en de wijze van begeleiden, spanning bij leerlingen te voorkomen. De metingen geven een helder beeld: het is zo mooi om te zien dat leerlingen, wanneer ze zich veilig voelen, ook tot betere cognitieve prestaties komen. En ook dit is natuurlijk weer in statistieken weergegeven.

Stand van zaken

Op dit moment kent de Variant twee groepen: een SO-groep en een VSO-groep. Daarnaast nemen enkele leerlingen deel aan sommige lessen binnen reguliere klassen van SO-VSO Mikado.

De ondersteuning wordt mogelijk gemaakt door bundeling van budgetten en expertise vanuit zorg en onderwijs. Zowel zorg in natura, PGB als dagbestedingsgelden worden voor het orthopedagogische aspect ingezet. De school zelf biedt de didactische expertise. Deze bijna naadloze samenwerking maakt de Variant tot een prachtig initiatief waarvan Marja en heel OZG graag zouden zien dat dit verder kan uitrollen.

Gemeente Gennep als partner

Sinds kort biedt de gemeente Gennep de mogelijkheid voor leerlingen van het voortgezet onderwijs om huiswerkbegeleiding, sport en cultuur te genieten in een vorm van buitenschoolse opvang. Marja Pasman hoorde min of meer toevallig van dit initiatief en gaf aan dat ook VSO-Mikado een school is voor voortgezet onderwijs in de gemeente Gennep! Bijna was het een vergeten groep, maar op dit moment is de zojuist gestarte BSO natuurlijk ook toegankelijk voor leerlingen van VSO-Mikado. Iets aarzelend wordt er op dit moment gebruik van gemaakt, maar hopelijk doet goed voorbeeld goed volgen. Omdat op VSO-Mikado geen huiswerkcultuur bestaat is in overleg met de leerkracht en de ouders voor de tot nu toe enige leerling een begeleidingsvraag geformuleerd. Op een van de vaste dagen gaat de betreffende leerling ook sporten. Dit gebeurt in blokken. Op dit moment gaat hij een keer per week tennissen. Een mooi initiatief waarin de integra-

tie van leerlingen met een beperking op een natuurlijke wijze gestalte kan krijgen.

Voor jongere kinderen in de gemeente Gennep en Mook en Middelaar wordt een activiteitenpakket aangeboden waarvoor ook kinderen met een beperking zich kunnen aanmelden. Op www.doejemee.nu staan legio activiteiten waarvoor ouders hun kind kunnen aanmelden. Er zijn twee aanmeldroutes: ouders geven aan extra ondersteuning te wensen bij de activiteiten voor hun kind vanuit Het Honk (naschoolse opvang van Kleur) of ze geven aan dat hun kind begeleiding nodig heeft, maar bieden deze begeleiding zelf. SO-VSO Mikado raadt in dit laatste geval ouders aan die begeleiding bijvoorbeeld gezamenlijk te organiseren. Wij nodigen iedereen uit een kijkje te nemen op de site en het aantrekkelijke aanbod eens te bekijken.

De Denkstoel als maatje

Nick (12) en Arico (13) zijn dikke vrienden. Ze leerden elkaar kennen op Talita Koemi, de school voor ZML in Nijmegen. Daar waren ze door hun gedrag soms erg lastig te sturen. Dit wordt me duidelijk in een gesprek met de beide jongens. Ze zitten in de VSO-Variant en willen graag geïnterviewd worden.

Nick is twaalf en woont sinds enkele jaren bij zijn pleegouders in Katwijk (Noord Brabant). Hij heeft het daar erg naar zijn zin bij Paul en Yvonne: hij kan er buiten ravotten, skelteren en in de hut rommelen. “Ik zat op Talita Koemi in Nijmegen, maar daar ging het niet zo goed met me. Ik heb ook in verschillende groepen gewoond, steeds tijdelijk. Voor anderhalf jaar terug of zo had mijn pleegvader hier op Mikado een gesprek met Marja en hier was nog een plekje vrij. Hier is het fijn.”

“Waarom het hier zo fijn is? Nou, omdat mijn vriend Arico na ongeveer een half jaar ook hier kwam. Het is leuk om mijn vriend 's morgens weer te zien, en het is hier mijn plekje gewoon. Het is hier rustiger, maar ook streng. Maar Henny is de liefste juf van de wereld, en als Marieke er is,

is zij de liefste. Ik kan nu weer leren. Ik lees weer beter en wil leren nog beter te lezen, want dan kan ik misschien later autorijden. Wat ik niet zo leuk vind? Als ik naar de rustruimte moet, maar dat hoeft bijna nooit meer. Ik krijg dan eerst drie waarschuwingen, dan moet ik naar de denkstoel en als ik dan nog een keer gek doe, moet ik naar de rustruimte en dat is niet leuk. Wanneer? Nou als ik weer rare dingen zeg of heel erg moet lachen. Dan krijg ik een kruisje. Maar ik weet nu dat het stom is, en dan kan ik het wel laten meestal. Dat moet ook wel, want ik wil later DJ worden. Ik spaar voor boxen, zo'n piano waar tunes uit komen en zo'n DJ-plaat. Schrijf maar op dat het heel goed met me gaat. Dat is ook leuk voor Paul en Yvonne.”

Zijn grote vriend Arico is dertien en heel erg stoer. Hij woont op de Winckelsteegh, maar zou eigenlijk liever in Arnhem wonen bij zijn vader. Die ziet hij nu maar af en toe. Ook hij zat op Talita Koemi, en ook met hem ging het niet geweldig. Hij zit sinds vorig jaar in de VSO-Variant en vertelt: “Hier is het soms wat saai, maar wel lekker rustig. De juffen zijn hier erg aardig maar ook streng. Je krijgt snel een waarschuwing. Na drie keer moet je in afzonde-

ring. Ik roep dan altijd Joepie!! (maar zijn blik vertelt dat hij dit helemaal niet zo plezierig vindt...). Wat ik helemaal geweldig vind: buiten spelen, lekker druk spelen. Ik leer niet zoveel maar kan wel goed lezen. Later wil ik directeur worden van deze school of van de schaatsbaan. Maar als ik hier directeur ben, is het afgelopen met de snacks op vrijdag, dat vertel ik je”, zegt hij met een ondeugende lach. Vrolijk loopt hij terug naar de klas: “Wanneer kom je weer? Kun je hier niet komen werken, zou ik best leuk vinden...”

Ook Marco van Loon (12) zit in de VSO-Variant. Hij zit daar sinds vorig jaar en woont in Nijmegen bij zijn ouders. Hij heeft drie broers en drie zussen. “Ik zat eerst ergens anders en daar ging het niet goed. Ik was agressief en maakte dingen stuk. Ze wilden me in een tehuis plaatsen, maar dat zagen mijn ouders niet zitten. Mijn vader zei: “Dan kom je maar gewoon thuis”. Klaas was mijn begeleider, hij regelde bijvoorbeeld agressietraining voor me. Hij is nu een paar maanden dood, goh wat mis ik die man. Het was net een cowboy op zijn motor, maar hij dacht dat hier op de VSO-Variant misschien wel een goede plek voor mij zou zijn. Ik dacht in het begin echt: wat een rotschool.

Maar nu ben ik gewoon trots op deze school! Ze maken me rustig en weten wat ik nodig heb. Ik kan kiezen wat ik wil worden: kok, bouwvakker of misschien wel politie, net als mijn broer. Het gaat nu echt beter met me, komt ook door de medicijnen. Want ik heb ADHD, PDD-NOS en Gilles de la Tourette. Nu, met de rust van de Variant en de goede medicijnen gaat het heel goed. Als ik op de Denkstoel zit, denk ik na over mijn gedrag, dat kan ik wel. Kijk, met mijn IQ is niets mis, ik ben, denk ik, wel de slimste van de school. Als het hier goed blijft gaan, ga ik misschien wel naar de klas van Mari. Ik ben daar nu al aan het instromen. En als dat dan ook goed gaat, kan ik misschien wel gewoon naar de school in Nijmegen, dat zou mooi zijn...”

Drie jongens voor wie de inrichting en de structuur van de Variant zo belangrijk zijn. Drie jongens die zelf aan kunnen geven wat de voorwaarden zijn om de rust te vinden om te kunnen leren. Drie jongens die ook zeggen elke dag met plezier naar school te gaan, vooral omdat ze worden begrepen en omdat ze zelf ook ervaren dat de rust en structuur hen goed doen.

ZOOM-IN

ZOOM-IN, integratief, snel en korte lijntjes

Het is maandagochtend. Groep 5 van meester Henk ruimt het rekenwerk op. Voordat de kinderen naar huis gaan maken ze eerst nog het ‘dictee van deze week’. Lars kijkt wat om zich heen terwijl de dicteeschriften worden uitgedeeld. Zijn schrift belandt bovenop zijn rekenboek dat nog op tafel ligt. Hij pakt de pen waar hij zo fijn mee schrijft en gaat iets rechter zitten. Meester Henk dicteert de woorden, de kinderen schrijven ze op. Lars zucht, hij kan het tempo maar net bijhouden. Met zijn ene hand ondersteunt hij zijn hoofd. “Ik baal ervan, ik doe zo mijn best, maar ik schrijf slordig, ik weet niet hoe ik het beter moet krijgen...”. Lars is onlangs gezien bij ZOOM-IN.

‘...ZOOM-IN screent en begeleidt kinderen waarvan ouders of de school ervaren dat de ontwikkeling niet vanzelf loopt. Het dagelijks leven van het kind, thuis of op school, kan daardoor verstoord raken. Op basis van de hulpvraag brengen we alle factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van het kind in kaart. Met een flexibel samen te stellen en multidisciplinair team wordt het beeld van het kind vanuit motorisch, communicatief, cognitief en gedragsmatig perspectief vertaald naar een concreet handelingsadvies. Het traject van screening tot advies duurt maximaal 3 weken...’

Zie www.zoom-in.nu

Inmiddels bestaat ZOOM-IN alweer een hele tijd. Ooit begonnen als DCD poli in de vorm van een pilot en later als Kind in Beeld kreeg ZOOM-IN in januari 2010 zijn definitieve naam. Belangrijk uitgangspunt is dat ZOOM-IN ouders snel van dienst wil zijn. Daarom streven we ernaar zonder wachttijd te werken. Het aantal kinderen dat per week gezien wordt is inmiddels uitgegroeid tot zes. Momenteel screent ZOOM-IN in de leeftijd van 0-12 jaar. De hulpvragen van ouders en school zijn divers. Maar veel vragen gaan over de motoriek, waaronder het schrijven, over informatieverwerking, de cognitieve mogelijkheden of het gedrag van het kind. Na het adviesgesprek met ouders volgt altijd een natraject gericht op de onderwijs-situatie van het kind. Dit is een vast, afsluitend onderdeel van het hele traject bij ZOOM-IN. In dit natraject vertaalt de medewerker van ZOOM-IN de uitslag en adviezen naar praktische handvatten voor de klas waarmee de leerkracht de volgende dag al direct aan de slag kan.

Als natraject functionaris verzorgt Sacha van der Veen vandaag deze terugkoppeling van ZOOM-IN naar school. 's Middags als de school uit is, neemt ze met ouders, de leerkracht en de intern begeleider van de school de uitslag en adviezen van het onderzoek door. Nadat ze specifieke materialen geadviseerd heeft, laat ze een voorbeeld daarvan zien uit de koffer die ze speciaal hiervoor bij zich heeft. Bij sommige natrajecten bespreekt ze samen met de ouders en de school mogelijkheid voor de aanvraag van een leerlinggebonden financiering (rugzakje). Dit is in dit geval niet nodig. De leerkracht en ouders hebben het gevoel dat zij met deze adviezen verder kunnen met Lars en zo sluit Sacha het natraject af. Als ze weggaat vertrouwt de moeder van Lars haar toe dat haar zoon het zo leuk vond bij ZOOM-IN. "Oh" zegt ze, "en doe vooral Carla* de hartelijke groeten van Lars."

*Carla is de secretaresse van ZOOM-IN die als geen ander de kunst verstaat om ieder kind op zijn gemak te stellen.

Opbrengsten

In Het Magazine, Jaargang 4, nummer 3 leest u over Kind In Beeld, de voorloper van ZOOM-IN.

Inmiddels zijn er door ZOOM-IN 450 Kinderen gezien. Deze werden allemaal gevolgd door een natraject. De ambulante begeleiders van REC Rivierenland verzorgen deze natrajecten. Soms werd een natraject gevolgd door een aanvraag voor de leerlinggebonden financiering, de LGF. Ook hierbij verleenden de medewerkers van REC Rivierenland indien nodig en gewenst hun medewerking

aan scholen en ouders. We willen graag weten of deze vorm van dienstverlening nog beter dan nu het geval is, afgestemd kan worden op de wensen en behoeften van onze cliënten: de ouders en de scholen. Daarom is in november een onderzoek gestart naar de ervaringen van de betrokkenen over het kalenderjaar 2011. De ouders en scholen zijn hierover inmiddels per brief benaderd. Er worden onder de respondenten enkele prachtige prijzen verloot, een reden temeer dus om aan het onderzoek deel te nemen. We hopen op een grote respons!

Een mooie nieuwe stap

Via de Raad van Toezicht ben ik de afgelopen jaren betrokken geraakt bij het speciaal onderwijs en OZG in het bijzonder. Ik ben zeer onder de indruk geraakt van wat het recht op onderwijs voor kinderen en hun ouders betekent én van de passie van medewerkers om kinderen dingen te leren die van belang zijn voor hun functioneren in de maatschappij.

In de sector gaat veel veranderen. De samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs gaat wezenlijk op de schop. Dat betekent vooruitgang, maar brengt ook veel vragen met zich mee: wat gaat het reguliere onderwijs doen, hoe gaat de samenwerking zich ontwikkelen? Hoe kunnen we onze expertise breder beschikbaar maken, zodat meer mensen ervan profiteren? Veel vragen ook nu dit gecombineerd wordt met een heel andere wijze van financieren en – helaas - ook met substantieel minder geld.

De context is dus sterk in beweging en het vraagt van ons dat we goed nadenken over de toekomst en de stappen die we moeten zetten. Met MeTander waren al langere tijd goede contacten. We kennen elkaar – bijvoorbeeld in de samenwerking in het Regionaal Expertise Centrum - en we vullen elkaar aan.

Bij het samengaan van OZG en MeTander is er winst te halen op strategisch niveau. Twee sterke partners die hun krachten bundelen kunnen meer bereiken, en reguliere scholen efficiënter ondersteunen. Ook qua inhoud heeft bundeling van de krachten voordeel. Bijvoorbeeld door afstemming van het onderwijsaanbod en het slimmer gebruik maken van stafdiensten.

De nieuwe samenwerking 'bestrijkt' in feite de hele regio. Dat betekent dat we samen ook in staat zijn om vragen integraler te beantwoorden, passend voor kinderen en hun ouders, en nieuwe verbindingen aan te gaan met externe partners (keten).

Vanzelfsprekend is aan het besluit om samen verder te gaan een heel traject vooraf gegaan, resulterend in de conclusie dat het goed zou zijn om de krachten te bunde-

len. Daarbij dachten we primair aan fusie. Toen duidelijk werd dat er substantiële bezuinigingen te verwachten zijn, hebben we besloten om in eerste instantie te kiezen voor een holding. Eerst moeten we de personele gevolgen van de bezuinigingen absorberen anders krijgt de fusieorganisatie niet de goede start die ze verdient. De Raad van Toezicht heeft de fusie-ontwikkelingen kritisch en positief behandeld. Stap voor stap zijn we daarin meegenomen en hebben we hierover kunnen klankborden met het Albert Boelen, College van Bestuur. Onze conclusie daaruit is dat we vertrouwen hebben in de bundeling van krachten, omdat deze een wezenlijke meerwaarde oplevert voor onze leerlingen. Hiermee zetten we een belangrijke stap vooruit. In december nemen we de laatste besluiten over de statuten en dan is het naar verwachting helemaal klaar. Ook voor ons als Raad van Toezicht een belangrijk traject. Borging dat de organisatie toekomstbestendig is, is één van de hoofditems van goed toezicht houden!

De nieuwe stap wordt ook gemarkeerd door een nieuwe Raad van Toezicht, grotendeels samengesteld uit leden van de beide huidige raden met een voorzitter van buiten. De werving daarvan loopt op het moment van schrijven. Als scheidend voorzitter van OZG heb ik, en met mij de gehele Raad van Toezicht, er alle vertrouwen in dat de nieuwe organisatie daadwerkelijk toegevoegde waarde levert voor de leerlingen én de turbulentie die er nu in de sector is, glansrijk doorstaat.

Het ga jullie goed!

Berthe de Jong

Scheidend voorzitter Raad van Toezicht OZG

NSGK ondersteunt initiatief *‘Succesvol overstappen van VO naar HBO en Universiteit’*

Supertrots zijn ze op hun HAVO of VWO diploma, een topprestatie, want ze hebben een lichamelijke handicap of chronische ziekte. Het volgen van onderwijs vraagt daardoor veel energie en de nodige extra voorzieningen. Deze voorzieningen werden in veel gevallen gerealiseerd door de ambulante begeleider in samenwerking met de school. Met een diploma op zak kunnen ze eindelijk hun droom waar gaan maken: naar het HBO of de Universiteit.

Steeds meer jongeren met een ziekte of handicap halen zo hun felbegeerde toegangsbewijs naar een vervolgstudie op het HBO of de Universiteit, maar juist deze jongeren hebben een groter risico op vastlopen en afhaken. Natuurlijk is voor alle aankomende studenten de overgang naar HBO of WO groot, maar voor studenten met een functiebeperking is deze stap nog lastiger. Zij hebben nog steeds studieaanpassingen nodig en kunnen het normale studietempo vaak niet volhouden. Maar nu, zonder de ondersteuning van de ambulante begeleiding moeten zij zelf uitzoeken wat voor hen mogelijk is in de doolhof van de nieuwe immens grote organisatie. Medewerking en begrip voor wat zij nodig hebben is niet meer vanzelfsprekend. Dit alles kost hen veel extra tijd, energie en frustratie. En dan gaat het soms mis.

In 2009 toonde onderzoek van het ministerie van OCW aan dat studenten met een functiebeperking gedurende hun eerste studiejaar veel vaker vastlopen en vervolgens stoppen. Er bleek geen goede aansluiting te zijn tussen het aanbod van aangepaste maatregelen en het daadwerkelijk gebruik ervan door de studenten die dit nodig hebben. Ook misten de onderzoekers bij de instituten begrip rondom deze groep en een juiste beeldvorming. Uit hetzelfde onderzoek bleek tevens dat HBO-instellingen zelf van mening zijn dat er onder hun medewerkers onvoldoende deskundigheid is op het gebied van functiebeperkingen. Het ontbreken van hulp en advies kan dan voor de betreffende studenten een belangrijke reden zijn om gedurende het eerste studiejaar te stoppen.

De oplossing?

Ina Tuil, ambulant begeleider van REC Rivierenland in het Voortgezet Onderwijs (VO) zag dit dan ook helaas bij sommige van haar oud-leerlingen gebeuren. Mede door haar contacten met de decanen op de HAN (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) en de RU (Radboud Universiteit) in Nijmegen ontstond een jaar geleden een idee: wat zou het goed zijn als studenten in hun laatste jaar op het VO een optimale voorbereiding op het HBO en WO zouden krijgen, gevolgd door een jaar ambulante begeleiding op de HAN en de RU zelf. Zo zou de ambulant begeleider voor zowel de student als de opleiders beschikbaar zijn om passende voorzieningen bespreekbaar te maken en te realiseren en daardoor de kans op vastlopen en uitval verkleinen.

Met dit idee in het achterhoofd ontstond een ambitieus pilotproject: 'Succesvol overstappen van VO naar HBO en Universiteit'. De stichting Handicap en Studie adviseerde om voor dit plan een subsidie aan te vragen. Een spannende tijd volgde. Enerzijds was Ina, samen met collega Ingrid Kerkman, druk bezig met de praktische voorbereiding van het project, anderzijds was er de financiële onzekerheid of het uiteindelijk wel door kon gaan.

NSGK ondersteunt

Met acht eindexamenleerlingen gingen zij in het afgelopen schooljaar van start met de voorbereidingen op hun overstap. Dit gebeurde in goede samenwerking met de decanen van de HAN en de RU en hun toekomstige

studieadviseurs. Er vonden gesprekken plaats waarbij de eerste aanpassingen besproken werden en er was een rondleiding op de HAN waar de aankomende studenten vragen konden stellen. Dan komt midden in de zomervakantie het langverwachte bericht: de Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind (NSGK)

besluit dit initiatief financieel te steunen. Hierdoor zijn Ina Tuil en collega Anita Mulders momenteel de eerste ambulante begeleiders voor HBO en WO studenten in Nederland!

Inmiddels studeren de jongeren alweer een paar maanden binnen verschillende studierichtingen zoals Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Culturele en Maatschappelijke Vorming, Accountancy, Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Psychologie en Engelse Letterkunde en literatuur. Een prachtige uitdaging voor Ina, Anita en hun studenten om samen met de HAN en RU dit tot een succesvolle pilot te maken.

Om aan te tonen of deze werkwijze succesvol is, gaan Ina en Anita ook vergelijkend veldonderzoek doen bij studenten met een functiebeperking, die zonder deze extra hulp studeren.

Als na een jaar of twee blijkt dat dit project daadwerkelijk bijdraagt aan betere studieresultaten voor studenten met een functiebeperking, dan gaan zij dat zeker breed uitdragen binnen het Wetenschappelijk Onderwijsveld in Nederland.

Samenwerken en samenwonen

Na een latrelatie van zeventig jaar zijn de St. Maartenschool en de Sint Maartenskliniek eindelijk gaan samenwonen. Op 11-11-11, de feestdag van Sint Maarten, trok de poliklinische behandeling voor kinderen van de Sint Maartenskliniek in bij de St. Maartensschool. Het gedeelte waar voorheen de Monnikskap gehuisvest was, is grondig verbouwd. Sint Maarten nam het gebouw in hoogsteigen persoon in gebruik. Een mooie gelegenheid om eens te kijken hoe beide partners het voor elkaar krijgen om hun relatie spannend te houden en wat het tot nu toe heeft opgeleverd: wat is het geheim van deze unieke relatie?

Op de St. Maartensschool zitten 225 leerlingen. Een aantal van hen is onder behandeling in de Sint Maartenskliniek. Veel van deze leerlingen en hun ouders hebben te maken met een groot aantal functionarissen: leerkracht, onderwijsassistent, revalidatiearts, orthopedagoog, maatschappelijk werk, procesbegeleider, drama en muziek therapeut, spelbegeleider, fysio- en ergotherapeut, logopedist, vakleerkracht, zorg binnen onderwijs en ga zo maar door. Met zoveel betrokkenen zijn goede samenwerking en afstemming extra belangrijk. Het vereist duidelijke afspraken waarbij het welbevinden van de leerling steeds voorop moet blijven staan.

Sinds elf jaar werken school en kliniek daarom volgens het principe van 'één kind, één plan' (EKEP). In dat plan stellen alle betrokkenen vast waar de prioriteiten liggen en waar ze de komende zes maanden aan werken. De vragen kunnen liggen op het gebied van revalidatie, onderwijs of opvoeding. Alle betrokkenen hebben één gezamenlijk hoofddoel: het kind is straks in staat om op een zo optimaal mogelijke wijze deel te nemen aan de maatschappij.

Om eenduidig en overzichtelijk te zijn is goede digitale ondersteuning onontbeerlijk. Er zijn wat dat betreft door de jaren heen al vele technische hoogstandjes geleverd door zowel de Sint Maartenskliniek als door de St. Maartensschool. Dat alles maakte het mogelijk om in één digitaal systeem te werken. Het systeem is steeds in

ontwikkeling en de laatste jaren uitgegroeid tot een gezamenlijk volgsysteem. Daarin kunnen alle betrokkenen hun aandeel kwijt, staan de ontwikkelingen en doelen op een rijtje en rolt er ieder half jaar een overzichtelijk, begrijpelijk en volledig verslag uit. Dat verslag wordt, samen met ouders en alle betrokkenen, besproken in de halfjaarlijkse centrale kind bespreking. De procesbegeleider zit dat gesprek voor, bewaakt het proces en zorgt er voor dat er na deze bespreking een gezamenlijk plan op tafel komt waarin iedere betrokkene een stem had.

De resultaten van deze samenwerking zien we dagelijks op het schoolplein, in de oefenruimte, in de klas, tijdens vieringen, en bij de leerling thuis. Het 'samenwonen' heeft voor de kinderen nog een groot merkbaar resultaat. Het lange voetpad, waarover ze steeds naar de kliniek moesten lopen, is vrijwel overbodig geworden. Vanuit de eigen klas staat een leerling nu binnen enkele minuten zelfstandig voor de deur van de therapeut, zonder begeleiding, zonder jas en zonder drempels.

Ook de medewerkers van de school en van de kliniek komen elkaar nu makkelijker tegen. Ze ontmoeten elkaar vaker en het is veel eenvoudiger geworden om even snel mondeling op elkaar af te stemmen.

De vruchtbare relatie tussen de Sint Maartenskliniek en de St. Maartensschool leidde de laatste jaren ook al tot initiatieven buiten de deur. Vanuit de samenwerking met kinderopvang Heyendaal, Stichting de Driestroom en Therapie op Maat is '4 op een rij' ontstaan. Kinderopvang, onderwijs, behandeling, begeleiding en therapie voor ieder kind in een reguliere setting. Dat alles ook weer onder één dak. 'ZOOM-IN' (zie elders in dit Magazine) is een expertise- en adviescentrum voor zorg, onderwijs en begeleiding. ZOOM-IN is ontstaan uit de samenwerking

tussen de St. Maartensschool, Sint Maartenskliniek en het REC Rivierenland (Dienstencentrum).

Een goede relatie moet onderhouden worden. Partners moeten bereid zijn om elkaar steeds op een hoger plan te tillen. Het vraagt geduld en toewijding. Communicatie en openheid zijn daarbij de sleutelwoorden. De St. Maartensschool en de Sint Maartenskliniek lijken daarin geslaagd te zijn: een unieke samenwerking die op weinig plaatsen in Nederland zo geëvenaard wordt.

AMBULANTE BEGELEIDING

Dankzij het rugzakje

Dienstencentrum REC Rivierenland heeft veertien leerlingen met een specifiek syndroom, leerlingen met het syndroom van Down niet meegerekend. De oorzaak is een genetische fout. Deze leerlingen zitten op reguliere basisscholen of scholen voor Voortgezet Onderwijs en krijgen extra ondersteuning vanuit de Leerlinggebonden Financiering.

"Dat Sensenbrennersyndroom, daar merk ik eigenlijk niks van. En dat mijn nieren eiwitten lekken voel ik toch niet", vertelt Pim als we in de woonkamer in Hernen bij hem thuis zitten. "Ben je dan niet eerder moe dan andere kinderen?" vraagt Daniëlle, de moeder van Pim. "Oh ja, dat wel." Het risico om in de loop van zijn leven problemen te krijgen met de nieren, lever en ogen behoort bij het syndroom. "Mijn ogen zijn heel speciaal hoor: met het ene oog zie ik met mijn bril 80% en met de andere 120%, die vangt het gewoon op. Dus $120+80=200$ en dan delen door 2 is weer 100%!", aldus opgewekte Pim.

Over de hele wereld zijn er vijftien mensen bekend met het Sensenbrennersyndroom. Pim Thijssen is er één van. Het syndroom kenmerkt zich o.a. door craniosynostose, een vergroeiing van de schedelbeenderen. Pim is hier als baby aan geopereerd. Iedere anderhalf jaar gaat hij op controle bij de neurochirurg in Rotterdam. "Mijn hersenen waren groter dan mijn hoofd, dus als baby had ik al grote hersenen, ik ben gewoon een genie!", aldus Pim.

Hij zit in groep 7. "Samen met een andere jongen ben ik de kleinste van de klas. Ik ben nu 1m35. Dat controleren ze ook in het ziekenhuis. Ik vind rekenen heel erg moeilijk en de spellingsregels kan ik niet onthouden." Bij alle kinderen die bekend zijn met het 'Sensenbrennersyndroom' is er sprake van leerproblemen. "Concentreren vind ik ook heel moeilijk. Als ik iets hoor in de klas dan ben ik al weer afgeleid."

Het voortgezet onderwijs komt voor Pim al dichterbij. Pim is met zijn moeder gaan kijken bij Werkenrode School. "Dat lijkt me niet iets voor mij", zegt Pim. "Het is echt iets voor lichamelijk gehandicapten en zó gehandicapt ben ik niet. Ik kan alleen iets geestelijk niet. Een andere school wordt wel een probleem want ik kan niet zo ver fietsen. Dan ga ik rochelen, half astma noem ik het." De dichtstbijzijnde school voor voortgezet onderwijs voor Pim zou het MaasWaalcollege zijn. Kas, de broer van Pim,

zit op het Pax Christiecollege, zo'n dertien kilometer fietsen. "Mijn broer, daar kijk ik wel tegenop", zegt Pim. "Hij kan heel goed sporten en huilt nergens om. Hij wordt ook steeds aardiger want hij wordt natuurlijk ouder en verstandiger. Ik mag nu ook spullen van hem lenen en eerst niet."

Op school werkt Pim met een laptop als vervanging van het schrijven. Pim heeft korte armen met kleine en brede handen. Ook bepaalde vingerkootjes zijn korter waardoor het schrijven lastig is. Hij heeft een typecursus gevolgd zodat hij het toetsenbord vlot kan bedienen. "Op school kent iedereen mij en niemand vraagt ernaar dat ik die ziekte heb. Als kinderen me niet kennen gaan ze later wel zien dat er iets is, bijvoorbeeld aan mijn ogen. Ik weet niet hoe dat straks op een andere school zal gaan, want daar zijn de kinderen minder aardig en kunnen ze vervelende vragen stellen."

Pim heeft veel hobby's: skeeleren, voetbal, skiën en deze zomer wil hij voor het eerst gaan zeilen in Mook. "Ik ga beginnen met een valk. Daar kunnen zes kinderen in met een instructeur." Bij de voetbalclub is Pim keeper, want

voor Pim is het fysiek te zwaar om steeds van de ene kant van het veld naar de andere te moeten rennen. Gitaarles heeft hij individueel: "Omdat ik korte armen heb maak ik de gitaar gewoon kleiner, kijk maar." Hij plaatst een klem om de snaren, speelt 'Old Mac Donald' en laat tenslotte nog even een paar akkoorden horen.

"Het rugzakje vind ik belangrijk. Het gaat nu zo goed met me, juist omdat ik het rugzakje krijg. Maar het gaat slecht met de rugzak. Wij moesten een keer eerder de klas uit omdat de meesters en juffen gingen protesteren." De ouders, de school en de ambulante begeleider zullen dit jaar een aanvraag voor een herindicatie voor de rugzak van Pim indienen. In de nabije toekomst zijn de regeringsplannen gericht op de afschaffing van de Leergebonden Financiering. Dit staat nog los van alle bezuinigingen die minister Marja van Bijsterveldt op het punt staat om uit te voeren. Passend onderwijs zal haar intrede doen met veel minder geld voor zorgleerlingen als Pim. Geen wonder dat dit bericht de familie Thijssen zorgen baart. "Je moet er toch niet aan denken dat een kind als Pim geen extra begeleiding meer krijgt," zegt Daniëlle als ik afscheid neem.

Ouders geven de scholen van OZG gemiddeld een 8!

In juni ontvingen alle ouders van de drie scholen van Onderwijscentrum Zuid Gelderland een enquête met daarin allerlei vragen over het onderwijs en de begeleiding van hun kind. De vragen waren aangepast aan de specifieke school-situatie: SO St. Maartenschool Nijmegen, SO-VSO Mikado Genep en VSO Werkenrode School Groesbeek.

Neem bijvoorbeeld de vraag: 'Mijn kind wordt uitgedaagd om zich maximaal te ontwikkelen.' Ouders konden aangeven of ze het hier helemaal mee oneens, grotendeels oneens, grotendeels eens of helemaal mee eens waren. Maar een vraagteken invullen kon ook. En zo waren er veel van dit soort stellingen die verdeeld waren over zes thema's: onderwijs en leren, cultuur, leiderschap en management, bedrijfsvoering, personeel en verwachtingen. Deze zes thema's bevatten in totaal achttien onderwerpen die weer in aparte vragen onderverdeeld waren. Een voorbeeld van zo'n onderwerp is: 'Resultaten en opbrengsten' met als één van de onderliggende vragen 'Mijn kind leert voldoende op deze school.'

Doorgaan of bijstellen Hoe meer ouders deze vragenlijsten invullen des te betrouwbaarder wordt het beeld van de tevredenheid van ouders over de dienstverlening van de scholen. Daarom organiseert OZG om de vier jaar een tevredenheidmeting. Zo'n onderzoek is nodig om de koers voor de komende periode te bepalen. Er kan bijvoorbeeld uit komen dat we ervoor moeten zorgen dat zaken die goed gaan, goed blijven gaan. Maar de uitslag kan ook leiden tot het bijstellen van die koers, als zaken anders of beter moeten.

Respons Dit jaar is ruim gehoor gegeven aan de oproep. Maar liefst 42% van alle ouders vulde de vragenlijst in. Dat was bij de vorige enquête, vier jaar geleden, 37%. Ook nu konden ouders kiezen om de vragenlijst digitaal of op papier in te vullen. Ditmaal reageerden de ouders voornamelijk digitaal. Een kwart stuurde de papieren versie in. Dat was vorige keer in bijna driekwart van de gevallen zo.

De uitslag We kunnen stellen dat ouders van leerlingen die op de scholen van OZG zitten erg tevreden zijn over het onderwijs en de

begeleiding. Alle thema's en onderwerpen scoorden goed of voldoende. In de nabespreking van de uitslagen, waarbij ouders en medewerkers betrokken waren, keken we vooral of er zaken waren die voor de komende tijd extra aandacht vragen. Die gaan we dan een plek geven in het schoolontwikkelplan van 2012.

Aandachtspunten voor de komende periode De aandachtspunten voor de komende tijd zijn: schone toiletten, aandacht voor pesten/pestprotocol, schoolverlaters- en vervolgtrajecten en arbeidstoeleiding, ouderbetrokkenheid, contacten met de school, handelingsplan en aandacht voor medezeggenschap (G)MR.

Zaken die goed scoren en die we willen borgen zijn de informatievoorziening vanuit de scholen en de tevredenheid met de schoolkeuze.

We bedanken alle ouders heel hartelijk voor de tijd en moeite die ze namen om de vragenlijst in te vullen. We waarderen deze vorm van ouderparticipatie zeer. Immers, deze

feedback is voor ons noodzakelijk om goed koers te kunnen houden!

Een gesprek over de toekomst Een speciale plek in deze toekomstige ontwikkelingen is gereserveerd voor het Dienstencentrum REC Rivierenland. Een onderzoek naar de waardering van onze klanten leidde tot een dikke 8. Maar we moeten wel verder. Om erachter te komen hoe de inzet straks moet zijn vanuit het Dienstencentrum, hoe de vraag vanuit het veld kan worden omgezet in een dienstenaanbod, is er een vervolgonderzoek gestart. Collega's van het Dienstencentrum gaan samen met adviseurs van Van Beekveld & Terpstra het veld in om in een reeks van (deels gestandaardiseerde) gesprekken met vertegenwoordigers van het Samenwerkingsverband inzicht te krijgen in de wensen van toekomstige klanten. Bij de doorontwikkeling van het Dienstencentrum zijn de opbrengsten van deze gesprekken richtinggevend. En uiteraard houden we iedereen van het vervolg op de hoogte.

Het Magazine is een uitgave van Onderwijscentrum Zuid Gelderland (OZG) en verschijnt enkele malen per jaar. OZG verzorgt Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs voor leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige handicap en voor langdurig zieke kinderen. Het Magazine is bestemd voor leerlingen, ouders, medewerkers en relaties. Het Magazine bevat nieuws en achtergrondinformatie over het Onderwijscentrum.

Redactie Gea Pasker, Han Polman, Wilma Wijnhofen, Ineke Zuidwijk. Met bijdragen van Ina Tuil en Anita Mulders (p 15) en Sacha van der Veen (p 12)

Fotografie Karin Greeber, kgfotografie@hotmail.com
Gea Pasker, Wilma Wijnhofen

Redactieadres OZG
Postbus 6910, 6503 GK Nijmegen
wwijnhofen@onderwijscentrumzg.nl

Vormgeving mwontwerp, Nijmegen
www.mwontwerp.nl

Druk Trioprint grafisch centrum

Verspreiding Kantoorpraktijk en Leerwerkplaats
Werkenrode School

Adreswijzigingen, magazine ontvangen of toezenden stoppen:
Werkenrode School, t.a.v. Linda Duivenvoorden
024-399 73 47
lduivenvoorden@werkenrodeschool.nl

www.onderwijscentrumzg.nl

ONDERWIJSCENTRUM ZUID GELDERLAND

Tarweweg 3, 6534 AM Nijmegen
024-3505335
www.onderwijscentrumzg.nl
bestuurder: Albert Boelen

ST. MAARTENSCHOOL

Hengstdal 3, 6522 JV Nijmegen
024-3243665
www.onderwijscentrumzg.nl
sectordirecteur: Gillis Geschiere

SO-VSO MIKADO

Stiemensweg 175, 6591 MD Gennepe
0485-511113
www.onderwijscentrumzg.nl
sectordirecteur: Marja Pasman

WERKENRODE SCHOOL

Nijmeegsebaan 9, 6561 KE Groesbeek
024-3997188
www.onderwijscentrumzg.nl
sectordirecteur 1^e fase: Ineke Zuidwijk
sectordirecteur 2^e fase: Willem Burgers

AMBULANTE BEGELEIDING / DIENSTENCENTRUM

Tarweweg 3, 6534 AM Nijmegen
024-3602873
www.onderwijscentrumzg.nl
sectordirecteur: Jomar Burgers

Elke school heeft een eigen schoolgids die verkrijgbaar is op het secretariaat van de betreffende school.